

Cirkulärnr: 1999:4
Diariernr: 1999/0027
P-cirknr: 1999-2:1
Nyckelord: Arbetsmarknadspolitik, Arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, Aktivitetsstöd, ALU, API, Arbetspraktik, Försäkringsskydd
Handläggare: Lars-Gösta Andréén
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 1999-01-12
Mottagare: Kommunstyrelsen,
Personalfrågor,
Ansvariga för arbetsmarknads-
politiska åtgärder
Rubrik: Ny arbetspraktik och ändrade bestämmelser för vissa
andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder
Bilagor: SFS 1998:1781, 1784, 1785, 1790 och 1794

Personalpolitik: 1999-2:1

Nyckelord: Arbetsmarknads-
politik, Arbetsmarknadspolitiska
aktiviteter, Aktivitetsstöd, ALU,
API, Arbetspraktik, Försäkrings-
skydd

Förhandlingssektionen
Lars-Gösta Andréén

1999-01-12

Kommunstyrelsen,
Personalfrågor,
Ansvariga för arbetsmarknads-
politiska åtgärder

Ny arbetspraktik och ändrade bestämmelser för vissa andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder

I detta cirkulär behandlas bestämmelser som från och med den 1 januari 1999 gäller för

- den nya arbetsmarknadspolitiska åtgärden arbetspraktik,
- den förenkling och harmonisering som gjorts av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna där aktivitetsstöd i form av utbildningsbidrag utges, och
- ett förstärkt försäkringskydd för deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Om arbetspraktik, se även SK Cirkulär 1998:211; Riksdagsbeslut om nya arbetspraktiken.

Arbetspraktik

Bestämmelserna om arbetspraktik framgår av lagen (1998:1781) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter och förordningen (1998:1784) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. (*Författningarna bifogas*)

Författningarna innehåller även bestämmelser för vissa andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Om detta, se nedan (sid. 6) under rubriken; Förenkling och harmonisering av vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Arbetspraktik är ingen anställning

Med arbetspraktik avses praktik på en arbetsplats.

Den som anvisats arbetspraktik ska inte anses som arbetstagare när han eller hon deltar i verksamheten. Deltagaren ska dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen.

Detta framgår av bifogad lag (1998:1781) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.

Arbetsmiljölagens bestämmelser innebär bl.a. att den som upplåter en arbetsplats för arbetspraktik, dvs. praktikanordnaren, ansvarar för att arbetet bedrivs på ett säkert sätt. Det är viktigt att praktikanten har arbetsledning, får utbildning och instruktion om hur arbetet ska utföras samt tillhandahålls personlig skyddsutrustning när så erfordras.

Praktiktiden

Arbetspraktik får pågå högst 6 månader. För invandrare och arbetshandikappade får praktiktiden dock förlängas med ytterligare högst 6 månader. För unga handikappade gäller inte någon tidsgräns för arbetspraktiken.

Verksamhetens omfattning

Arbetspraktik ska omfatta verksamhet på heltid. Om den kombineras med annan arbetsmarknadspolitisk aktivitet eller det i övrigt finns särskilda skäl får arbetspraktik dock omfatta verksamhet på deltid.

Anvisning av arbetspraktik

Det är länsarbetsnämnden som anvisar en person att delta i arbetspraktik.

Länsarbetsnämnden ska samråda med den sammanslutning av arbetstagare som är part i lokal förhandling med arbetsgivaren (dvs. praktikanordnaren) innan nämnden anvisar någon praktik på en arbetsplats.

Vem som kan anvisas

Huvudregeln är att arbetslösa personer som söker arbete genom den offentliga arbetsförmedlingen får anvisas arbetspraktik från och med den dag de fyller 20 år.

Undantag från åldersregeln får göras bl.a. för unga handikappade och de som får dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Undantag från övriga villkor enligt huvudregeln får göras för intagna på kriminalvårdsanstalt som har beviljats frigång eller på annat sätt getts tillfälle att delta i arbetspraktik.

Återkallelse av arbetspraktik

Länsarbetsnämnden ska återkalla anvisning om arbetspraktik om

1. personen inte inställer sig till aktiviteten senast den dag som personen skulle ha börjat arbetspraktiken och inte heller anmäler giltigt förhinder,
2. deltagaren inte kan tillgodogöra sig aktiviteten på ett tillfredsställande sätt eller gör sig skyldig till allvarlig misskötsamhet,
3. deltagaren avvisar ett erbjudande om lämpligt arbete på den reguljära arbetsmarknaden, eller
4. anordnaren av arbetspraktiken inte följer överenskommelse om finansieringsbidrag. (Om finansieringsbidrag, se nedan.)

Anvisningen får också återkallas om det i övrigt finns särskilda skäl för det. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart.

Överklagande

Länsarbetsnämndens beslut att återkalla en anvisning om arbetspraktik få överklagas till Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) av den som har anvisats aktiviteten. Beslutet från AMS får inte överklagas.

Länsarbetsnämndens beslut att inte anvisa arbetspraktik till en person ska omprövas av länsarbetsnämnden, om den som beslutet angår begär det.

Överenskommelse om finansieringsbidrag till staten

Innan arbetspraktik anvisas ska anordnaren genom en skriftlig överenskommelse med länsarbetsnämnden ha åtagit sig att månadsvis i efterskott till staten betala ett finansieringsbidrag på 3 000 kronor per månad och deltagare.

För personer som är långtidsinskrivna vid den offentliga arbetsförmedlingen ska finansieringsbidraget för praktikanordnare som är stat, kommun eller landsting i stället vara 1 000 kronor per månad och deltagare.

I AMS allmänna råd (1998:1784) anges följande. Finansieringsbidrag per månad är odelbart och kan inte reduceras. Vid beräkning av bidraget kan halv eller mer än halv kalendermånad räknas som hel månad. Om anvisningstiden omfattar 4 månader med början den 22 augusti och slutar 21 december betalas finansieringsbidrag från september till och med december. Finansieringsbidraget betalas till AMS Ekonomitjänster. Varje månad i efterskott skickar Ekonomitjänster faktura till praktikanordnaren avseende det belopp som denne enligt överenskommelse har förbundit sig att betala per praktikant och påbörjad närvaromånad. Om betalning inte erläggs inom föreskriven tid meddelar Ekonomitjänster detta till Arbetsförmedlingen, som då måste överväga om det finns skäl till att återkalla anvisningen. I fråga om handläggningen av fordringar om finansieringsbidrag gäller förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar.

Arbetspraktik utan överenskommelse om finansieringsbidrag

Länsarbetsnämnden får i vissa fall — bl.a. för personer inom vissa grupper med svagare ställning på arbetsmarknaden — anvisa arbetspraktik utan att

praktikanordnaren ska betala finansieringsbidrag till staten för sådana deltagare. Det gäller

- unga handikappade,
- arbetshandikappade,
- invandrare,
- deltagare i arbetspraktik som har vägledning som syfte och som pågår maximalt 8 veckor,
- den som får ersättning enligt 2 § andra stycket förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd, (*se bilagd SFS 1998:1790*),
- handledare för deltagare i datortek, och
- deltagare i arbetspraktik som anordnas av en ideell organisation.

*I AMS allmänna råd (1998:1784) anges följande. Anvisning till arbetspraktik hos en ideell organisation förutsätter att föreningen har stadgar, styrelse samt kan visa vem som företräder organisationen. Enligt AMS bedömning bör anvisning till arbetspraktik till en ideell organisation utan överenskommelse om finansieringsbidrag ske om organisationens uppgift är i första hand att främja medlemmarnas gemensamma ideella strävanden och inte primärt arbeta för deras ekonomiska intresse. Vanliga verksamhetsområden är t.ex. kultur, miljö-
vård och religion. Hit kan även räknas idrotts-, nykterhets- och välgörenhetsorganisationer samt fackliga organisationer.*

Statsbidrag till ideella organisationer

Statsbidrag får lämnas till ideella organisationer som i samverkan med länsarbetsnämnden anordnar verksamhet för arbetspraktik. Bidrag får lämnas för de merkostnader som föranleds av verksamheten. Bestämmelserna i 19–23 §§ förordningen (1987:405) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska tillämpas i fråga om statsbidrag.

I AMS allmänna råd (1998:1784) anges följande. Bidrag kan lämnas för merkostnader som ideell organisation får som anordnare av arbetspraktik t.ex. i form av kostnader för lokaler, kontorsmaterial/utrustning, telefon, redskap, arbetskläder, transporter m.m. Bidrag bör även kunna lämnas för kostnader i form av ersättning för projektledning och handledning samt för konsultmedverkan.

Deltagarens förmåner

En deltagare i arbetspraktik får ersättning med utbildningsbidrag i form av dagpenning från den allmänna försäkringskassan enligt bestämmelser som framgår av förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd.

Förordningen om aktivitetsstöd har ändrats genom bifogad SFS 1998:1790. Förordningen i sin ursprungliga lydelse är bifogad SK

Cirkulär 1996:181. Tidigare ändringsförfordningar framgår av SK Cirkulär 1997:122, 1998:9 och 1998:110.

Deltagare som är eller skulle ha varit berättigade till ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring har rätt till dagpenning med samma belopp som de skulle fått i sådan arbetslöshetsersättning, dock lägst 240 kronor. Detta gäller under förutsättning att de uppfyller villkoren för ersättning vid arbetslöshet eller har fått ersättning under den längsta tid som arbetslöshetsersättningen kan lämnas.

Ersättning enligt stycket ovan lämnas också till den som under en pågående heltidsutbildning, som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst 5 månader, gör ett ferieuppehåll i dessa studier och då deltar i arbetspraktik. Detta gäller under förutsättning att deltagaren skulle ha uppfyllt arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen om studierna varit avslutade.

Till den som deltar i arbetspraktik och inte är berättigad till ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring lämnas dagpenning med 103 kronor.

Unga handikappade som deltar i arbetspraktik har efter 12 månader praktik rätt till en dagpenning om lägst 475 kronor. Som praktik räknas i detta hänseende också tid då den unga handikappade deltagit i arbetsplatsintroduktion.

Om arbetspraktiken inte pågår på heltid, ska dagpenningen minskas i motsvarande utsträckning om det inte finns särskilda skäl mot det. Dagpenning lämnas för högst 5 dagar per kalendervecka.

Bestämmelser om utbildningsbidraget vid frånvaro finns i 10 § förordningen om aktivitetsstöd.

(Se bifogad SFS 1998:1790.) Som där framgår får deltagare behålla bidraget bl.a. vid ledighet på grund av sjukdom, med undantag för karensdag, sedan deltagaren anmält sjukdomen till den allmänna försäkringskassan. Som karensdag räknas endast dag under vilken dagpenning skulle ha lämnats, om inte bestämmelsen om karensdag hade gällt. Den som blir sjuk inom 5 kalenderdagar efter en sjukperiod slipper en ny karensdag. Ingen deltagare ska få avdrag under mer än 10 karensdagar under en period på 12 månader. Bestämmelser om karensdag ska inte tillämpas på en deltagare för vilken ett beslut om högriskskydd enligt 3 kap. 4 b § första stycket lagen om allmän försäkring eller 13 § första stycket lagen om sjuklön gäller.

Försäkringsskydd

Deltagare i arbetspraktik är försäkrade under arbetspraktiken. Försäkringsskyddet regleras av

- lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
- förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd,

- förordningen (1980:631) om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av deltagare i viss arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering m.m.,
- förordningen (1988:244) om grupplivförsäkring för deltagare i arbetsmarknadsutbildning m.fl., och
- förordningen (1998:1785) om ersättning vid skada till deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m. (*bifogas*).

Se även vad nedan (sid. 7) anges under rubriken; Förstärkt försäkringsskydd.

Beviljande av ledighet

När praktikanordnaren beviljar en deltagare i arbetspraktik ledighet ska anordnaren rapportera ledigheten genom besked till den allmänna försäkringskassan.

Samordning med andra förmåner

Bestämmelser om dagpenningens samordning med andra förmåner framgår av 13–15 §§ i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd.

13 § framgår av SFS 1997:1280 (bifogat SK Cirkulär 1998:9), 14 § framgår av SFS 1996:1100 (bifogat SK cirkulär 1996:181) och 15 § framgår av SFS 1998:1790 (bifogas detta cirkulär).

Förenkling och harmonisering av vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder

I samband med införandet av arbetspraktik har det gjorts en förenkling och harmonisering av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna där aktivitetsstöd i form av utbildningsbidrag utges.

Gemensamt för aktiviteterna är t.ex. att

- de ska stärka den enskildes möjligheter att få ett reguljärt arbete,
- de inte ska tränga undan reguljära arbeten,
- länsarbetsnämnden anvisar till aktiviteterna,
- enhetliga regler gäller vid återkallelse av anvisningar, och
- det blir inte möjligt att överklaga en utebliven anvisning (en återkallelse av anvisning får dock överklagas till AMS).

Arbetspraktik ersätter ALU och API

Åtgärderna arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API) har upphört den 1 januari 1999 och då ersatts av arbetspraktik. Den som påbörjat ALU eller API före detta datum får dock fortsätta i åtgärden under den pågående beslutade perioden, dock längst till och med den 30 juni 1999.

Förordning om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter

De bestämmelser som gäller för

- arbetsmarknadsutbildning i form av utbildning, datortek och arbetspraktik,
- yrkesinriktad rehabilitering, och
- stöd till start av näringsverksamhet,

har sammanförts till förordningen (1998:1784) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter (*bifogas*).

Förordningen träder i kraft den 1 januari 1999. Genom förordningen upphävs förordningarna (1995:711) om arbetsplatsintroduktion, (1997:1277) om arbetslivsutveckling, (1987:406) om arbetsmarknadsutbildning, (1995:713) om datortek och (1984:523) om bidrag till arbetslösa m.fl. som startar egen näringsverksamhet.

Övergångsbestämmelser

De upphävda förordningarna om arbetsplatsintroduktion och arbetslivsutveckling gäller fortfarande i fråga om de personer som har anvisats och påbörjat verksamhet enligt dessa förordningar före den 1 januari 1999.

De övriga upphävda förordningarna tillämpas fortfarande i fråga om anvisning av länsarbetsnämnden före den 1 januari 1999.

Förstärkt försäkringsskydd

Personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utbildningsbidrag lämnas har genom statsmakterna tillförsäkrats ett visst försäkringsskydd. I detta ingår arbetsskadeförsäkring, ersättning för ideell skada, grupplivförsäkring samt ersättning till arbetsgivare/anordnare som förorsakats skada av en person i arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna har förändrats genom åren. Flera av dem innehåller praktiska inslag som till sin art liknar ordinarie arbete. Detta kan innebära en ökad risk för arbetsskada. Regeringen har därför funnit skäl att komplettera försäkringsskyddet vad avser vissa kostnadsersättningar i samband med skador/olycksfall i arbetet.

Från och med den 1 januari 1999 gäller ett förstärkt försäkringsskydd för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utbildningsbidrag enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd lämnas (med undantag av start av näringsverksamhet).

Det förstärkta försäkringsskyddet framgår av förordningen (1998:1785) om ersättning vid skada till deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder m.m. (*bifogas*).

Förstärkningen innebär en komplettering av försäkringsskyddet vad avser kostnadsersättningar i samband med skador/olycksfall i arbetet — som inträffar eller har inträffat efter den 31 december 1998 — i enlighet med be-

stämmelserna i det för statstjänstemän gällande kollektivavtalet Avtal om ersättning vid personskada (PSA).

Från och med den 1 januari 1999 gäller genom SFS 1998:1794 (*bifogas*) en ändring i förordningen (1997:1278) om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år. Av den nya bestämmelsen i 7 a § framgår att när deltagare i verksamhet som bedrivs av en kommun enligt förordningen har rätt till utbildningsbidrag gäller

- förordningen (1980:631) om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av deltagare i viss arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering m.m., och
- förordningen (1988:244) om grupplivförsäkring för deltagare i arbetsmarknadsutbildning m.fl.

Frågor

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras på Förhandlingssektionen av Lars-Gösta Andréen samt på Sektionen för arbetsmarknads- och näringslivsutveckling av Vivi Libietis, Åsa Person och Håkan Hellstrand.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Markus Gustafsson

Lars-Gösta Andréen

Bilagor

SFS 1998:1781, 1784, 1785, 1790 och 1794